

Hugtakandi skaldsøga um Nólsoyar Páll

Steinbjørn B. Jacobsen hevur skrivað bókina **LÍTLI PÁLL Í NÓLSOY** um Nólsoyar Páll, tá ið hann var smádrongur úti í Nólsoy.

Lítli Páll í Nólsoy eitur nýggj bók eftir Steinbjørn B. Jacobsen. Steinbjørn hevur sum kunnugt skrivað nógvar barnabækur, og hesaferð hevur hann skrivað skaldsøgu fyrri bók um Nólsoyar Páll.

Í hesi bókini verður sagt frá Páli, tá ið hann var smádrongur úti í Nólsoy. Bókin byrjar við at siga frá tá ið Páll ein dagin – hann er tá um 12 ára gamal – fer at fiska og síðani fer um borð á eitt av stóru handilsskipunum, sum liggur á vanni, at selja fiskin. Í býti fyrri veiðuna fær hann ein rættiligan knív umframt annan fong. Við honum á hesi ferð eru bróðurin Jóhannes og ein annar drongur, Jógvan, og teir óttast fyrri hesum, sum Páll hevst at.

Hetta er bert ein hendin í hesi bókini, sum lýsir dirvið hjá Páli. Tað gav at bita eina aðru ferð, tá ið Páll broytti sniðið á bátinum, sum pápin hevði í gerð. Pápin er út at rógva, men hevur heitt á Páll um at hjálpa sær við smiðingini. Lítli Páll er ikki nøgdur við bátin, men tekur øksina og hægur oman av lívflýnum í bæði borð. – Nú skal eg vísa pápa, hvussu eg vil gera bát, heldur hann fyrri. Og aftur hesaferð eru Jóhannes og Jógvan mállleysir.

Páll upplivir annars mangt og hvat barnadagarnar í Nólsoy, og søgan endar við at hann kemur til Havnar í læru hjá sjálvum fútanum, Wenzeli Hammershaimb.

Steinbjørn B. Jacobsen hevur við hesi bókini

skrivað eina skaldsøgu um Nólsoyar Páll, sum er bæði skaldsliga hugtakandi og mennandi. Nógvi søguni hevur hann sjálvur funnið uppá, men hann hevur eisini roynt at skriva soleiðis, at alt skal vera so søguliga eftirfarandi sum gjørligt.

Sum søguligur persónur myndar Nólsoyar Páll nýggju tíðina, sum tekur seg upp í Føroyum fyrst í 19. öld. Hann er framfýsinn longu sum smádrongur, og hann er til reiðar at ganga nýggjar leiðir, soleiðis sum søgan um broyttu bátin ber boð um. Men Nólsoyar Páll umboðar eisini eina nýggja heimsáskoðan, har framburður og náttúruvísindalig gransking og menning verða sett í hásæti. Í hesi bókini, sum Steinbjørn hevur skrivað, kemur hetta týðuliga fram, serliga um tú gevur tær far um tað, sum tú lesur.

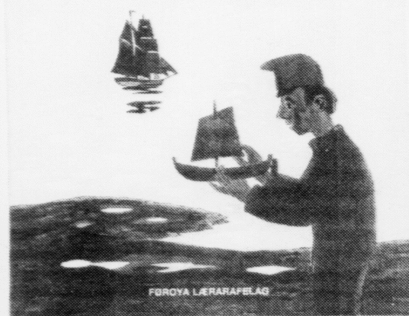
Tað býr meira í hesi søguni, enn tú kanska heldur í fyrstani, og tey stóru bómni, tey 9-13 ára gomlu – og vaksni við, kunnu tí gleða seg til hesa bókina um Nólsoyar Páll, sum Steinbjørn B. Jacobsen hevur skrivað.

Bárður Jákupsson hevur prýtt bókina um Lítli Páll við framúr góðum myndum, heilsidumyndum og vignetum.

LÍTLI PÁLL Í NÓLSOY er komin í bókabúðirnar, og hon kostar 133 kr. Frammanundan hava limirnir í bóki III í Barnabókaklubbanum fingið hesa bókina.

Lítli Páll í Nólsoy

STEINBJØRN B. JACOBSEN

HASH meira vandamikið enn tú heldur

Herfyri hevði morgunsendingin hjá Útvarpi Føroya eitt prát við ein mann, sum av og á roykti hash. Vit halda at henda samrøða læt alt ov nógvar spurningar liggja ósvaraðar, m.a. hvussu vandamikið tað í veruleikanum er at roykja hash við jøvnum millumbilum. Danska heilsustýrið hevur júst útgivið ein faldara, sum umrøður rúsevnið hash. Vit skulu stutt siga eitt sindur um hvat stendur skrivað um hashnýtslu í hesum faldara.

Rúsurin

– styrkin á hashi er sera ymisk, so tað ber ikki til at siggja á hashinum hvussu sterkt tað er.

– tey sjónligu tekin av einum hashrúsi er m.a. reyðsprongd eygu. Likamliga verður ein turrur í munninum, fær hægri puls og ofta hjartabankan av at roykja hash.

– hashrúsurin broytir sansaupplivingar og hýrin. Hvønn rús fólk fáa er sera treytað av hýrinum hjá brúkarinum og teimum umstøðum, sum hashið verður roykt í. Summi fáa eina ófjálga »panikuppliving«.

– rúsurin ger altíð fólk meira dólks og dovilsig, tað darvar evnini til at tonkja, minnst og læra – heilt upp í 24 tímar eftir at ein hevur roykt hashið. Sjálvur rúsurin varar uml. 3 til 4 tímar – tað er ikki so lætt at fáa alt hashið úr kroppinum, tað kann vanliga sporast í einum »urinprøva« upp í 2 til 4 vikur aftan á rúsin.

Javnlíg nýtsla

– um tú roykir meira enn einaferð um vikuna, so hópast hashið upp í feittvevnaðinum í kroppinum. Tað er heldur ivasamt hvussu henda upphóping av hashi ávirkar kroppin.

– hash er vanabindandi.

Aftan á stutta tíð at hava nýtt hash ofta, skal ein stóri nøgd av hashi til fyrri at fáa somu rúsvirkir.

– tað ber til at bliva bundin av hashi. Eftir at hava roykt javnan í uml. 1 mánaða, kann ein fáa sokallað »abstinensyðkenni«, um ein heldur uppat at roykja.

Eyðkennini eru argilsí, friðloysi, tunglyndi og svøvnloysi. Hetta gongur yvir um ein gevst við at nýta hash.

– javnlíg nýtsla av hashi ger altíð at fólk verða meira dólks, sein, líkaglað, »initiativleys«, »ókonstretarað« – alla tíðina, ikki bert tá ið tey eru ávirkað.

Onnur verða hartil í døpurhuga.

– hash ger fólk »býttari«: Tey fara at minnst verri, læra verri og duga verri at loysa sínar trupulleikar. Hesar ávirkanir vara nakrar vikur ella mánaðir, eftir at ein er givin at nýta hash.

– hash kann skapa ein »óndan sirkul«: ein virkar vánaliga í tí dagliga, fær fleiri trupulleikar, dugir verri at loysa hesar – hetta kann geva einum hug til at roykja meiri hash. Fólk hava tað best saman við øðrum, sum eisini roykja hash, tí ein á tann hátt fær staðfest seg sjálvum og hini

um, at hash ikki skapar trupulleikar.

– hashroyking er meira vandamikil fyrri lunguni enn tubbak.

Hash og onnur rúsevni

– at blanda fleiri rúsevni saman, t.d. hash og alkohol, ger altíð at ávirkanin verður meira tilvildarlig ella óvænð.

– fleiri ymisk sløg av rúsevnum, ein nýtur, stóri verður møguleikin fyrri misnýtslu.

Um tú roykir hash

so er spurningurin, hvussu leingi tú vilt koyra við skerdari meg. Tú kanst sjálvur halda uppat – og tað er heilt ófarligt. Men ofta er tað lættari, um ein fær stuðul frá familjuni, vinum og maka. Vinir, sum sjálvir nýta hash, kunnu illa stuðla tær. Annars kann ein fara til lækna ella fáa ráðgeving aðrastaðni frá.

Kann hash samanberast við rúsdrekka

Tað er eingin orsök til at samanbera hash og rúsdrekka. Hash hevur aldrin verið ein partur av tí føroyska gerandisdegnum, og má aldrin bliva tað. Vit mugu minnst til at tann gransking, sum er gjord á rúsdrekkaokinum, er farin fram yvir eitt nógvi longri tíðarskeið, og alla tíðina hava granskarar funnið nýggji vandamál á hesum øki. Viðv. hashgransking er henda nógvi yngri, og tí vita granskarar ikki so nógvi um

hash, sum teir vita um alkohol. Eitt er tó vist, at hashnýtsla loysir ongur rúsdrekkatrupulleikar, tí tey, sum hava eina stóra hashnýtlu, hava ofta eisini eina stóra rúsdrekkanýtlu.

So ver varin og lat ongan billa tær inn, at hash loysir nakrar trupulleikar, tí teir kanst tú einans loysa sjálvur.

Hvussu nógvi hash verður roykt í 9. flokknum

Í einari kanning, sum »Rúsdrekka- og narkotikaráðið« gjørdi í 1991 í øllum 9. flokknum í Føroyum, vísti tað seg, at av teimum 570 spurdu næmingunum vóru tað 42, sum høvdu roynt hash, og av hesum 42 vóru tað 17, sum einans høvdu roynt tað einaferð, og 9 sum rokja við jøvnum millumbilum (uml. 1,6%). Hini 16 hava roynt hash nakrar fáar ferðir.

Henda kanning vísir so, at hashnýtsla millum ungfolk ikki er so vanlig sum summi vilja gera hana til. Hartil er nýtlan síðan 1989 minkað við 12,5% fyrri næmingar í 9. flokknum, frá 48 til 42 næmingar.

Orsøkin til at vit taka hesi tøl fram, er m.a. tann, at ofta kann nýtlan vaksa, um ungfolk trúgva at tey flestu roykja hash.

Felagsskrivstovan hjá
Fráhaldrsrásluni
Postmoga 222
110 Tórshavn